

SvD

Publicerat 10 augusti 2005 05:30

Lyhördheten saknas

Kolumn | Det stora jämställdhetsproblemet

Anna tog studenten i fjol och söker jobb. Det finns inga lediga jobb, säger Arbetsförmedlingen där hon bor. Hon erbjuds socialbidrag. Arbetsförmedlingen berättar inte att den, trots lag på anmälningsplikt, numera bara får in mellan 30-35 procent av alla lediga jobb. De berättar inte att chanserna att få ett skulle öka väsentligt om Anna i stället spontankontaktade några företag. Förmodligen känner handläggarna inte ens till detta. Varför skulle de det? Att helt utgå ifrån den arbetssökandes behov av ett jobb vore troligen ett hot mot de nationella planeringssystemen.

Emelie, 22, och Tove, 24, har båda nyligen jobbat som barnflickor hos en bekant. Båda visade sig vara förtidspensionerade! Emelie blev långtidssjukskriven för värk i rörelseorganen sedan hon hade påbörjat sin yrkesbana som undersköterska. Efter ett år fick hon förtidspension, eller blev beviljad sjukersättning som det numera heter - ett begrepp som anger att omprövning av ersättningsrätten senare kan ske. Det återstår att se om Emelie får en vanlig fast anställning. Kanske kan man hoppas på att den pigga Arbetsförmedlingen en dag ringer upp henne och erbjuder henne ett jobb. Risken finns annars att hon anpassar sig till livet med dubbla ersättningar. Emelie valde att dryga ut kassan, först med jobb som barnflicka. Sedan träffade hon en kille med eget företag. Nu sköter hon bokföringen åt honom. Svart.

Tove är en ambitiös och välutbildad akademiker som tidigare var friidrottare på elitnivå. Som sådan drabbades hon för några år sedan av anorexi. I stället för att erbjudas adekvat vård erbjöds hon, mot sin vilja, förtidspension. Bara 24 år gammal. Utslagen från arbetsmarknaden tog hon jobb som barnflicka för att arbetsträna och för att inte mentalt släppa tanken på yrkesarbete. Det finns i dag vård som fungerar för anorektiker. Men bara åtta av 25 kliniker i landet svarade i telefon då jag gjorde en undersökning i våras. Trots att jag provade åtta gånger per dag under tre hela dagar. Av de kliniker som svarade vågade hälften inte ens skatta väntetiden för behandling, men den räknades i år. Ett tecken på att den offentliga vårdapparaten är oflexibel, långsam och saknar förmåga att anpassa sitt utbud efter patienters förändrade behov. Det är ett cyniskt spel med Tove eftersom kostnaderna för behandling väsentligt skulle understiga kostnaderna för förtidspensionering resten av livet. Om bara privata vårdgivare tilläts växa fram.

Det pågår för närvarande en stor utslagning av framför allt kvinnor från arbetsmarknaden.

Långtidssjukskrivna, relativt unga kvinnor förtidspensioneras i hög takt, ofta mot sin egen vilja. Nu är 539 000 personer, 125 000 fler än för tio år sedan, i arbetsför ålder förtidspensionerade. 59 procent av dem är kvinnor. Lägg därtill 190 000 ytterligare långtidssjukskrivna, där två tredjedelar är kvinnor, som ligger i riskzonen för att också snart förpassas till förtidspension. Utslagna saknar dessa kvinnor möjlighet att senare i livet förbättra sina livsinkomster och därmed sin ekonomiska självständighet. Detta är det stora jämställdhetsproblemet, som inte löses av ännu ett nytt statligt verk som ska dirigera människor.

Den offentliga sektorn måste i stället släppa sitt monopol på att vara den enda som kan lösa människors problem. Institutionerna har blivit systembevarare. Deras egen existens är viktigare än att utveckla en större lyhördhet för kundernas, eller patienternas/de arbetssökandes, behov. Det är bristande kundorientering som gör att Anna, Emelie och Tove slås ut, helt i onödan. Fler privata konkurrerande vårdgivare hade gett Tove vård i tid. En konkurrerande privat karriärrådgivare hade kunnat hjälpa Emelie att byta yrke i tid. Privata konkurrerande arbetsförmedlingar hade hjälpt Anna hitta jobb på det mest effektiva sättet. Släpp loss den entreprenörskraften!

Monica Renstig är journalist/författare och driver Women's Business Research Institute och Women's Business School AB.

**MONICA RENSTIG, MONICA.RENSTIG@WOMBRI.SE,
MONICA RENSTIG
monica.renstig@wombri.se**

Detta är en utskrift från Svenska Dagbladets nätupplaga, **SvD.se**